

Доротюк Валентина Іванівна,
кандидат психологічних наук,
завідувач відділу профільного навчання
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ

У статті першій Закону «Про освіту» визначається: «Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та/або подальшу навчальну діяльність».

Як ми бачимо, компетентність має базову психологічну складову, оскільки, ніяка інша наука чи її частина не володіє валідними методами визначення способів мислення, цінностей та інших особистісних якостей.

Для того, щоб сформувати компетентність в учня вчитель повинен сформувати ту динамічну комбінацію, про яку говориться в Законі.

Наше дослідження стосується нових форм і методів, які будуть ефективні у навчально-виховному процесі для використання вчителем у компетентісно орієнтованій освіті з використанням компетентісно орієнтованих підручників.

Підручники, для виконання Закону «Про освіту», повинні враховувати психологічну складову компетентності.

Оскільки основним користувачем підручника є учень, то логічно буде вважати, що його здібності і навчальні можливості повинні бути враховані при створенні підручника.

Щоб створити компетентісно орієнтований підручник, треба добре вивчити користувача, а саме:

- його способи сприйняття інформації та форми її подачі;
- його навчальні можливості та методи обробки отриманих знань;
- його способи мислення , уміння аналізувати та засвоювати друкований текст;
- його вікові психологічні характеристики, що впливають на роботу з підручником;
- уміння учня концентрувати увагу та тривалість цієї концентрації;
- побажання учня по дизайну та оформленню тексту підручника;
- інше.

Підручник повинен, як пазл складати цілісну картину з запитом учня, відповідно до його психологічних якостей. Він повинен бути якісним і давати гарний результат, адже на створення підручника ідуть державні кошти і слугувати він повинен навчанню і розвитку і соціалізації учнів в суспільство.

Щодо апробації новостворених підручників можна зазначити наступне.

Дослідникам відомо, що існує декілька типів вчителів, відповідно до способу викладання, що формується на основі особистісних якостей кожного. Це вчитель-предметник, вчитель-організатор, вчитель-комунікатор і т. д. Серед цих типів тільки вчитель-предметник в змозі дати аналіз змісту та форми викладу навчального матеріалу в підручнику, всі інші будуть оцінювати продукт поверхнево.

Отже, для створення сучасного компетентісно орієнтованого підручника необхідно:

1. Створити постійно діючі навчальні курси з педагогічної психології для авторів компетентісно орієнтованих підручників.
2. Забезпечити адекватну, науково обґрунтовану апробацію підручників із залученням учнів та професійних педагогів.
3. Ввести постійний моніторинг використання підручників для забезпечення зворотного зв'язку з користувачем.